ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΔΙΚΑΙΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΣΧΈΔΙΑ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΊΩΜΑ

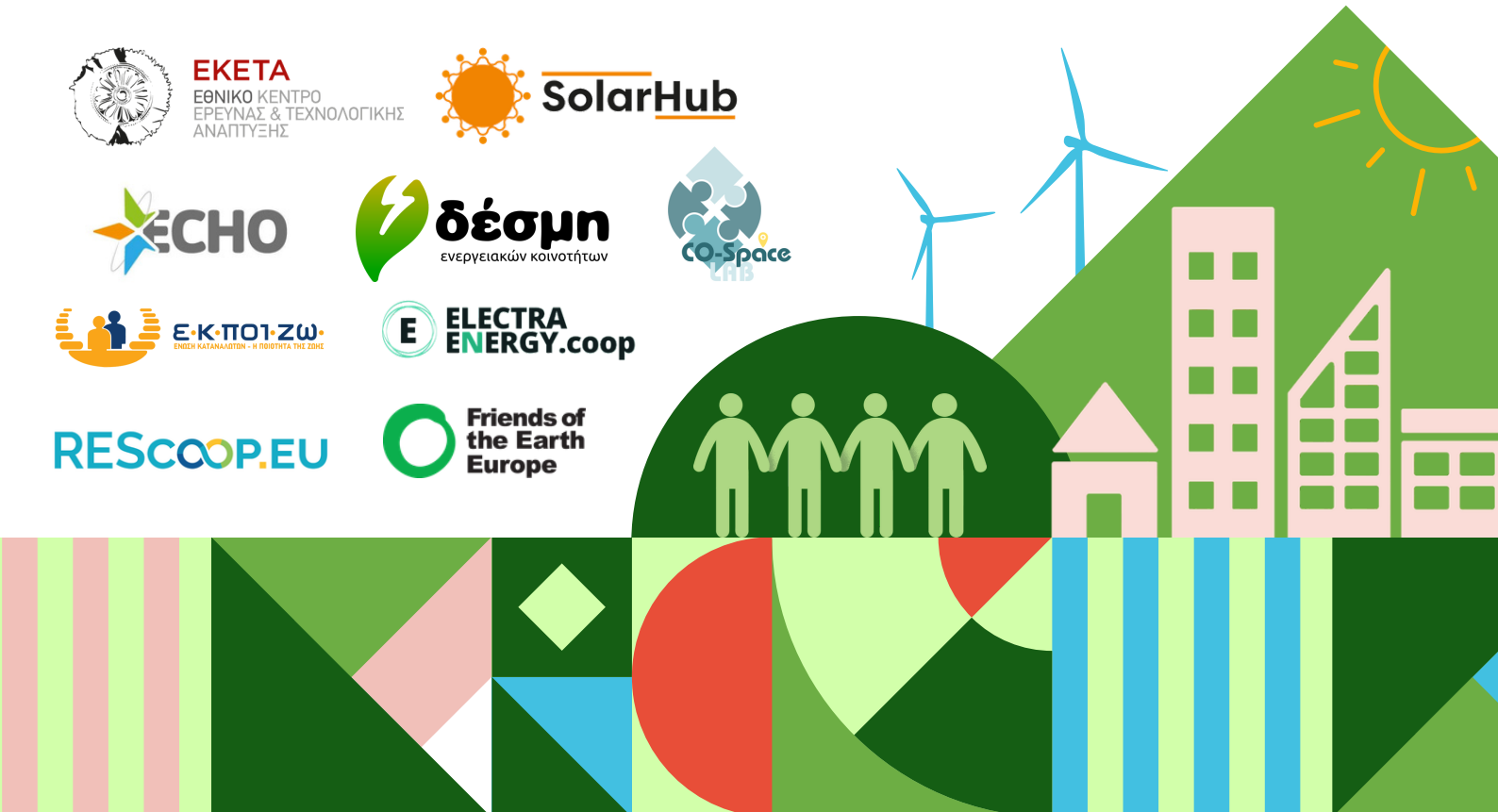

Οι ενεργειακές κοινότητες έχουν ισχυρό κοινωνικό αντίκτυπο συμβάλλοντας στην περιφερειακή συνοχή. Ως εκ τούτου πρέπει να λάβουν στήριξη από το Εθνικό και Περιφερειακό Σχέδιο Εταιρικής Σχέσης

Η αναθεωρημένη Οδηγία 2018/2001 (οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας II, ή REDII) και η αναθεωρημένη οδηγία 2019/944 (οδηγία για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, ή IEMD) καθιέρωσαν τις Κοινότητες Ανανεώσιμης Ενέργειας και τις Ενεργειακές Κοινότητες Πολιτών ως τους δύο νομικούς ορισμούς που καλύπτουν τις ενεργειακές κοινότητες (ΕνΚοιν) και τους έδωσαν το δικαίωμα να συμμετέχουν στην αγορά ενέργειας. Στη συνέχεια, οι δραστηριότητες αυτές επεκτάθηκαν περαιτέρω μέσω του πακέτου FitFor55, συμπεριλαμβανομένων των συμμετοχικών ανακαινίσεων κλίμακας, της θέρμανσης και της ψύξης, καθώς και της καταπολέμησης της ενεργειακής ένδειας.

Μέσω μιας ΕνΚοιν, πολίτες, μαζί με επιχειρήσεις, συνεταιρισμούς και τοπικές αρχές, μπορούν να συνδημιουργήσουν τοπικά έργα ανανεώσιμης ενέργειας, προωθώντας μια συμπεριληπτική ενεργειακή μετάβαση σε τοπικό επίπεδο.

+ 8,000

ο αριθμός των ΕνΚοιν στην Ευρώπη, όπως καταγράφηκε από το έργο ESPON TANDEM, το πιο ολοκληρωμένο έργο χαρτογράφησης μέχρι σήμερα.

1,100€/ ευρώ/έτος

το ποσό που μπορεί να εξοικονομήσει ένα νοικοκυριό συμμετέχοντας σε μια ενεργειακή κοινότητα.

10%/έτος

μέση μείωση της κατανάλωσης ενέργειας λόγω αλλαγών στη συμπεριφορά που προκύπτουν από τη συμμετοχή σε ΕνΚοιν.

74%

των ενεργειακών κοινοτήτων έχουν κοινωνικούς στόχους – **κυρίως όσον αφορά στην καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας**

Το 45%

της ενεργειακής ζήτησης της ΕΕ μπορεί να **καλυφθεί από ενεργειακές κοινότητες έως το 2050**

Ασφάλεια εφοδιασμού

Κατά τη διάρκεια της ενεργειακής κρίσης, οι μεγαλύτερες ενεργειακές κοινότητες στην Ευρώπη κατάφεραν **να διατηρήσουν τις τιμές κάτω από αυτές της αγοράς**, χάρη στην ικανότητά τους να καλύπτουν πλήρως τις ανάγκες των μελών τους μέσω της αυτοπαραγόμενης ανανεώσιμης ενέργειας. Σε συνδυασμό με την αποθήκευση και την ευελιξία, **οι ενεργειακές κοινότητες μπορούν να ενισχύσουν την τοπική ανθεκτικότητα και την ασφάλεια εφοδιασμού.**

Πώς μπορούν οι ενεργειακές κοινότητες να συμβάλουν στους στόχους των Εθνικών και Περιφερειακών Σχεδίων Εταιρικής Σχέσης

Τον Ιούλιο του 2025, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε το σχέδιο κανονισμού για τη θέσπιση του νέου γενικού «Ευρωπαϊκού Ταμείου για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη, την αλιεία και τη θαλάσσια πολιτική, την ευημερία και την ασφάλεια». Τώρα κάθε κράτος μέλος καλείται να συντάξει **ένα «Εθνικό και Περιφερειακό Σχέδιο Εταιρικής Σχέσης».**

Στόχοι του Κανονισμού	**Σύνδεση με τις Ενεργειακές Κοινότητες**
«Μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων στην Ένωση και ειδική πρόνοια για τις λιγότερο ευνοημένες περιφέρειες»	Οι Ενεργειακές Κοινότητες επανεπενδύουν τα έσοδά τους στις τοπικές κοινότητες: • Τα κοινοτικά ενεργειακά έργα αποφέρουν δύο έως οκτώ φορές περισσότερα οφέλη για τις τοπικές οικονομίες σε σύγκριση με τα ιδιωτικά έργα. • 1 ευρώ δημόσιας επιδότησης για τις ενεργειακές κοινότητες αποφέρει 50 ευρώ σε οικονομικά οφέλη για την περιφέρεια. **Κάθε δημόσιο ευρώ που επενδύεται σε ένα κοινοτικό ενεργειακό έργο προσελκύει 40-60 ευρώ ιδιωτικού κεφαλαίου**. Συνολικά, οι ενεργειακές κοινότητες μπορούν να κινητοποιήσουν έως και **176 δισεκατομμύρια ευρώ** για την ενεργειακή μετάβαση έως το 2030. **Τα κοινοτικά ενεργειακά έργα δημιουργούν τοπικές θέσεις εργασίας** και οικονομικές ευκαιρίες, **κατοχυρώνοντας το δικαίωμα των πολιτών να παραμείνουν στις περιφέρειές τους.**
«Υποστήριξη της ποιοτικής απασχόλησης, της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων και της κοινωνικής ένταξης»	**Οι κοινοτικές ενέργειες σε ολόκληρη την ΕΕ συμβάλλουν στη δημιουργία 4800 θέσεων πλήρους απασχόλησης.** *(Εκτίμηση βάσει του έργου LIFE ENERCOM Facility.)* Οι ΕνΚοιν μπορούν να λειτουργήσουν ως κοιτίδες πράσινων και ψηφιακών δεξιοτήτων, καθώς: • **Εξοικειώνουν τα μέλη με τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την ενεργειακή ευελιξία** (π.χ. απόκριση στη ζήτηση, αποθήκευση μέσω μπαταριών, έξυπνα δίκτυα) • **Εκπαιδεύουν τα μέλη ώστε να κατανοούν τους λογαριασμούς ενέργειας τους,** και να διεκδικούν τα δικαιώματα τους ως καταναλωτές • **Ενισχύουν τις πράσινες δεξιότητες των πολιτών** (π.χ., εκπαίδευση για την ανακαίνιση κατοικιών).

Πώς μπορούν οι ενεργειακές κοινότητες να συμβάλουν στους στόχους των Εθνικών και Περιφερειακών Σχεδίων Εταιρικής Σχέσης συνέχεια

Στόχοι του Κανονισμού	Σύνδεση με τις Ενεργειακές Κοινότητες
 «Για να υποστηρίξουν την εφαρμογή της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής»	Όπως επισημαίνει η Κομισιόν μέσω του Rural Energy Communities Advisory Hub, οι ΕνΚοιν μπορούν: • Να διαφοροποιήσουν τα εισοδήματα των αγροτών (π.χ. μέσω της πώλησης υπολειμματικής βιομάζας για ενεργειακούς σκοπούς) και να μειώσουν τα λειτουργικά τους έξοδα (π.χ. μέσω των αγρο-φωτοβολταϊκών) • **Να δημιουργήσουν ευκαιρίες στις αγροτικές περιοχές, ιδίως για τους νέους**, ενισχύοντας την κοινωνική συνοχή
 «Να προστατεύσουν και να ενισχύσουν τη δημοκρατία στην Ένωση και να προασπίσουν τις αξίες της Ένωσης»	Οι ΕνΚοιν είναι μικρά σχολεία δημοκρατίας, διότι το μοντέλο διακυβέρνησής τους **εξοικειώνει τους πολίτες με τις συμμετοχικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων.** Μπορούν επίσης να διευκολύνουν **την ανάπτυξη ισχυρών σχέσεων συνεργασίας μεταξύ των πολιτών και των τοπικών αρχών.** Υποστηρίζοντας την ισότιμη συμμετοχή, οι ΕνΚοιν περιορίζουν τους κοινωνικούς αποκλεισμούς που σχετίζονται με την ηλικία, το φύλο, το κοινωνικό υπόβαθρο κ.λπ. Είναι σημαντικό ότι, μέσω της άμεσης συμμετοχής, οι ΕνΚοιν προωθούν την κοινωνική αποδοχή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. • **Σε ολόκληρη την Ευρώπη, *το 61 % των ερωτηθέντων* δήλωσαν ότι θα ήταν πιθανό να συμμετάσχουν σε μία ενεργειακή κοινότητα** • Στο Ηνωμένο Βασίλειο, το 62 % του κοινού θα υποστήριζε ένα κοινοτικό έργο ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην περιοχή του, σε σύγκριση με το 40 % που θα υποστήριζε ένα ιδιωτικό έργο ΑΠΕ

Ακολουθεί μια επισκόπηση των άρθρων του σχεδίου κανονισμού που αφορούν άμεσα τις ενεργειακές κοινότητες:

ΑΡΘΡΟ 6

Partnership and multi-level governance

(Συνεργασία και πολυεπίπεδη διακυβέρνηση)

Οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί πρέπει να συμπεριληφθούν στη σύνταξη του NRPP. Ειδικότερα, η εθνική Δέσμη Ενεργειακών Κοινοτήτων πρέπει να συμμετάσχει στην επιτροπή παρακολούθησης που θα συσταθεί για την εφαρμογή του Σχεδίου.

Τα κράτη μέλη πρέπει να αναδείξουν το πώς το Σχέδιό τους (NRPP) συνάδει με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)

ΑΡΘΡΟ 22

Requirements for the NRPP

(Απαιτήσεις του NRPP)

Το ελληνικό ΕΣΕΚ ήδη κάνει πολλαπλές αναφορές στις ενεργειακές κοινότητες και σε μέτρα στήριξης.

- Υπό αυτή την έννοια, τα κράτη μέλη μπορούν να αξιοποιήσουν τις ΕνΚοιν ως εργαλεία κοινωνικής συνοχής, ιδίως στις λιγότερο ανεπτυγμένες, μεταβατικές και άκρως απόκεντρες περιοχές. Έτσι, οι τοπικές αρχές μαζί με τους πολίτες μπορούν να υλοποιήσουν έργα στους τομείς της θέρμανσης/ψύξης, του συλλογικού συμψηφισμού ενέργειας, και των συμμετοχικών ανακαινίσεων κλίμακας.
- Ο δείκτης 191 του πλαισίου παρακολούθησης των δαπανών και επιδόσεων του προϋπολογισμού (Performance Regulation) αναφέρεται συγκεκριμένα στις ΕνΚοιν με συντελεστή 100% για το κλίμα και 40% για τους κοινωνικούς στόχους. Αυτό σημαίνει ότι οι επενδύσεις στις ΕνΚοιν μπορούν να συνυπολογιστούν στον στόχο του NRPP για τις κοινωνικές δαπάνες (14%) καθώς και για τον κλιματικό στόχο (43% των δαπανών).

Τα κράτη μέλη πρέπει να λάβουν υπόψη τις ειδικές συστάσεις ανά χώρα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

Η Επιτροπή έχει συστηματικά συστήσει στα κράτη μέλη της ΕΕ να υιοθετήσουν μέτρα στήριξης για τις ενεργειακές κοινότητες.

ΑΡΘΡΟ 26

On the implementation of the EU Facility

(Υλοποίηση του EU Facility)

Ο μηχανισμός EU Facility αποσκοπεί στην υποστήριξη διασυνοριακών δράσεων με προστιθέμενη αξία σε επίπεδο Ένωσης. Οι επιλέξιμες δραστηριότητες θα περιλαμβάνουν «δραστηριότητες LIFE». Ο **μηχανισμός EU Facility θα πρέπει, συνεπώς, να υποστηρίζει τις ΕνΚοιν στην ανάπτυξη κοινών, καινοτόμων υπηρεσιών, που καλύπτουν διάφορα κράτη μέλη** (π.χ. ηλεκτρονικά ενιαία γραφεία εξυπηρέτησης για ενεργειακές κοινότητες ή εργαλεία για τη μεγιστοποίηση της αυτοκατανάλωσης ενέργειας).

Επισκόπηση των άρθρων του Κανονισμού
συνέχεια

ΑΡΘΡΑ 35 ΚΑΙ 76

On the Common Agricultural Policy, and community-led local development

(Κοινή Αγροτική Πολιτική και τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων)

Από τα αγρο-φωτοβολταϊκά έως τα βιο-πέλλετ, **οι ενεργειακές κοινότητες μπορούν να βοηθήσουν τους αγρότες να διαφοροποιήσουν τα έσοδά τους, και να ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή**. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να υποστηριχθούν ως αναπόσπαστο εργαλείο για την αγροτική ανάπτυξη.

ΑΡΘΡΑ 74 ΚΑΙ 75

On Territorial and local cooperation initiatives and Integrated territorial and urban development

(Πρωτοβουλίες εδαφικής και τοπικής συνεργασίας και ολοκληρωμένη εδαφική και αστική ανάπτυξη)

Οι κοινοτικές ενέργειες μπορούν να αποτελέσουν βασικό εργαλείο περιφερειακής ανάπτυξης. Η ΕΕ έχει θέσει στόχο τη θέσπιση μιας ενεργειακής κοινότητας ανά δήμο με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων. Οι τοπικές αρχές μπορούν να συνεργαστούν με ενεργειακές κοινότητες και να δημιουργήσουν υπηρεσίες μιας στάσης (One Stop Shops). Έτσι μπορούν να στηρίξουν τις τοπικές κοινότητες να συμβάλλουν στην ενεργειακή μετάβαση.

ΑΡΘΡΑ 80 ΚΑΙ 82

On the Social Climate Fund and Synergies with the Modernisation Fund

(Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα και Συνέργειες με το Ταμείο Εκσυγχρονισμού)

Σήμερα υπάρχουν **πάνω από 650 κοινοτικά έργα θέρμανσης και ψύξης στην Ευρώπη**, τα οποία παρέχουν φθηνή και **καθαρή θερμική ενέργεια σε πάνω από 1,9 εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ**. Το Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα και το Ταμείο Εκσυγχρονισμού θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα σε ενεργειακά έργα με άμεση συμμετοχή και ωφέλεια των τοπικών κοινωνιών.

ΟΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1,747

Ενεργειακές Κοινότητες

398,316 t/έτος

μείωση διοξειδίου του άνθρακα

1,465 GW

συνολικής ισχύος ανανεώσιμων πηγών

+10,000 **πολίτες συμμετέχουν σε ΕνΚοιν κινητοποιώντας κεφάλαια της τάξης των** **1,465,000,000€**

+140 Νοικοκυριά και επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε καινοτόμα σχήματα ευελιξίας

Στήριξη σε Αγροτικές Περιοχές

Η Κοινέργεια, μια ΕνΚοιν στην Ήπειρο, προωθεί τα αγροφωτοβολταϊκά .

Η ενεργειακή κοινότητα Καρδίτσας (ΕΣΕΚ) αξιοποιεί υπολειμματική βιομάζα από αγροτικούς συνεταιρισμούς για τη δημιουργία βιο-πέλλετ.

Πολλές ΕνΚοιν, **όπως ο ΥΠΕΡΙΩΝ, η Solarity και η Collective Energy στην Αθήνα,** παρέχουν φθηνή, τοπικά παραγόμενη ενέργεια στα μέλη τους, **μειώνοντας έτσι το κόστος ζωής.**